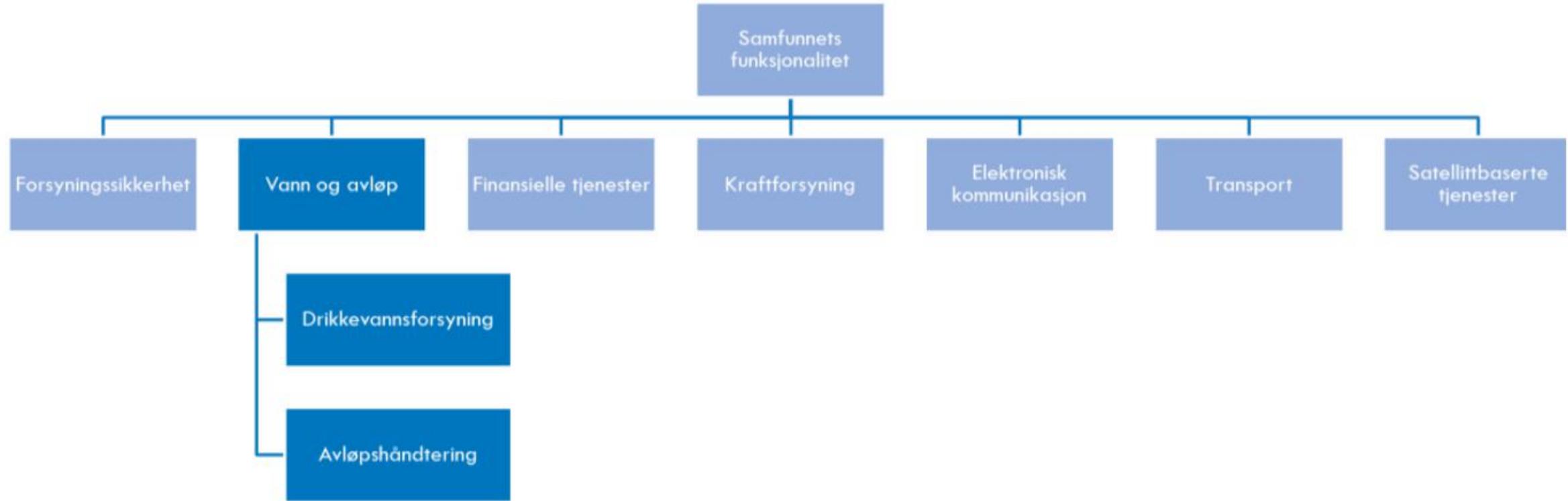

Hva innebærer EU-taksonomien for næringslivet i Norge? Hvordan tar store norske virksomheter sitt ansvar, og hva kan den kommunale vann- og avløpsbransjen lære av dette?

Thina Margrethe Saltvedt (Ph. D.), Lead ESG Expert, Global Sustainability, 2023

Vann og avløp er kritiske samfunnsfunksjoner

Kilde: Samfunnets kritiske funksjoner, DSB (2016)

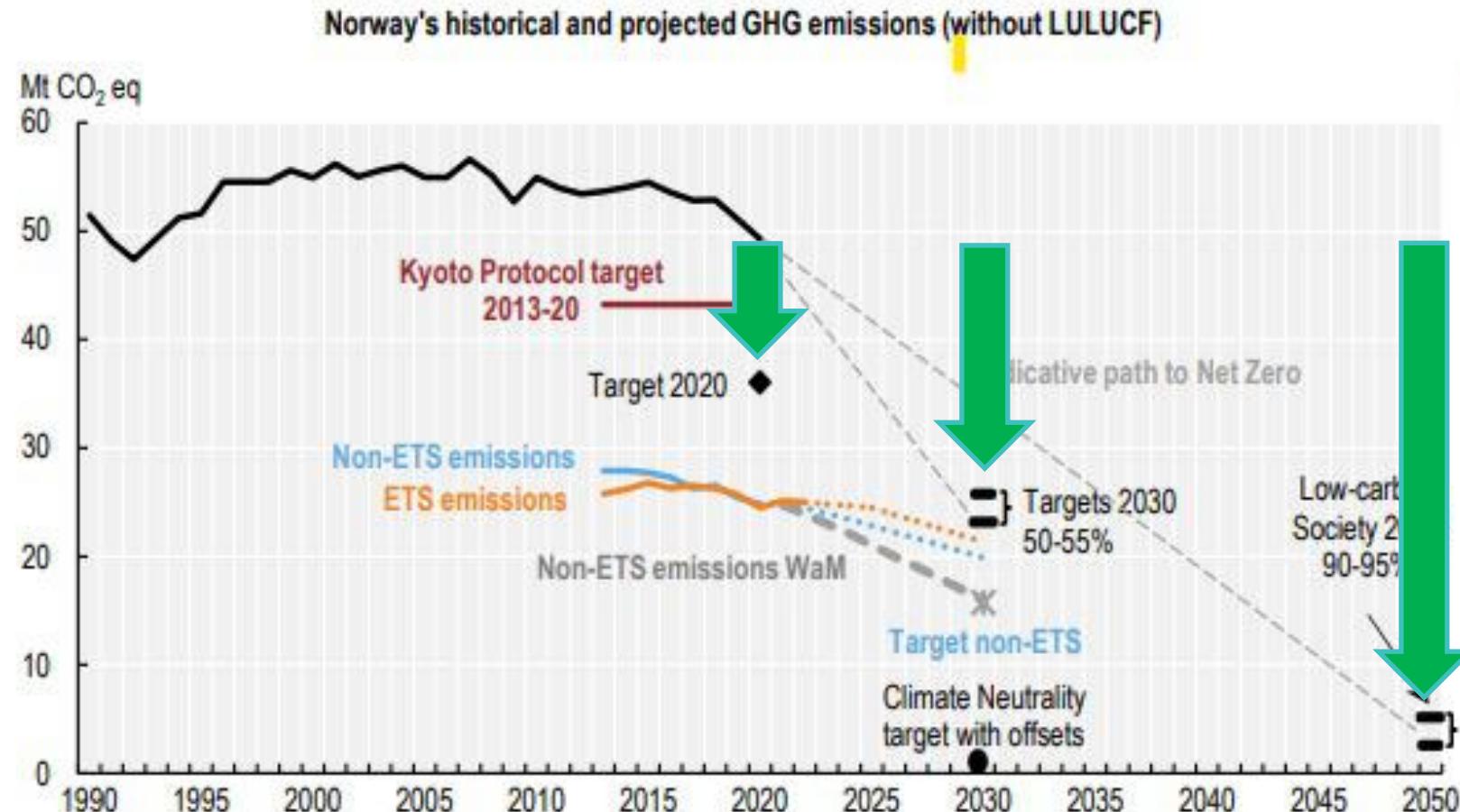
Vann og avløpssektoren – en viktig sektor for oppnåelse av bærekraftmålene

A wide-angle photograph of a massive forest fire at night. The sky is filled with a bright orange glow from the flames and smoke. In the foreground, dark silhouettes of trees and bushes are visible against the intense light. In the lower center, a small town or residential area is visible with several lit windows and streetlights. The overall atmosphere is one of a major emergency.

**UN chief says Earth in 'era of global
boiling', calls for radical action**

Hvor langt er vi unna Norges klimamål? Langt... Vi trenger en ambisiøs og forutsigbar klimapolitikk for å realisere klimamålene

Kilde: OECD, Regjeringen.no

Det kommer stadig mer regn – mange kommuner er ikke forberedt

Om 50 år kan nedbøren i verste fall øke med 270 milliarder tonn per dag, og det blir vanskeligere å spå hvor den faller: – Vannets kretsløp akselererer.

Kilde: Teknisk Ukeblad

Styrregn⁶ vil det høyst sannsynlig bli mer av, en viktig årsak er at syklusen til vannet går raskere på grunn av den globale oppvarmingen. Her fra styrregn i Oslo ved en av nedgangene til Jernbanetorget T-banestasjon. Foto: Joachim Seehusen

Klimaforsker: - Oslos infrastruktur er ikke dimensjonert for ekstremværet som kan komme

Asgeir Sorteberg, klimaforsker ved Universitetet i Bergen, Bjerknessenteret, sier at ekstremvær vil komme hyppigere, både i verden, Norge og Oslo, de neste tiårene. Foto: Tiril Vik Nordeide/Avisa Oslo

Deler av Nesbyen sentrum kan bli flyttet

Flommen etter ekstremværet Hans kan få store konsekvenser for huseiere i Nesbyen. Nå risikerer de å måtte flytte.

Slik så det ut i Nesbyen 27 august. Nå kan deler av sentrum i bygda bli flyttet. Foto: Stian Lysberg Solum / NTB

Ekstremvær påvirker allerede samfunnet

Mulig forurensning av drikkevann som følge av flom og nedbør

Illustrasjonsbilde/Kilde: Statsforvalteren i Innlandet

Stort kloakkutslipp i Oslo - fraråder all bading

Uværet sist helg har knust en del i avløpssystemet i hovedstaden. 130 millioner liter kloakk har rent ut i Oslofjorden.

Oslo kommune fraråder bading ved alle de populære stedene i Oslofjorden.

FOTO: ANNICA BYRDE / NTB

Klimaendringene har allerede begynt å påvirke

Styrtegn setter ingeniørene under etisk press

Ekstremværet Hans setter ikke bare fart i debatten om hvordan vi skal bygge og hvor vi kan bo. Tilpasning til villere og våtere vær betyr også at ingeniører utsettes for større etisk press.

Vilt og vått i Hønefoss. Oftere og kraftigere styrtegn over byene våre, vil forsterke de etiske utfordringene mange ingeniører står i. Det viser en ny, stor analyse av forskningsresultater i det tverrfaglige prosjektet Klima 2050. Foto: Ole Berg-Rusten/NTB

Veien til netto-null – hele Norge må med

- Finanstilsynet
- Norge Bank/NBIM
- Bank/Finans

Forbrukere

- Stortinget/politikk
- Miljødirektoratet

Bedrifter og selskaper

Rettsystemet

- Vann og avløp

Verdsetter vi tilgang til rent drikkevann høyt nok??

(Foto: Photo by Yoann Boyer on Unsplash)

Kilde: Fagforbundet

Utslipp av klimagasser = negativ eksternalitet

(eller en utilsiktet negativ hendelse av en økonomisk aktivitet)

UNDERSTANDING THE ALPHABET SOUP OF ESG REPORTING

E

Environment

- Climate Change & Carbon Risk
- Use of Raw Materials
- Water & Energy
- Biodiversity & Land-use
- Generation of Waste & Noise

S

Social

- Human rights
- Labour rights, Equal Opportunities
- Health & Safety
- Union and association rights
- Consumer Protection, Product Safety
- Personal Data Safety & Privacy

G

Governance

- Bribery, corruption & fraud
- Board Composition and Independence
- Accounting risk
- Audit Committee Structure
- Aggressive Tax Planning

Sustainability at the core

Long term commitments and objectives supported by short term targets

2050 long-term objective:

Become a
net-zero
emissions bank by 2050 at the latest

2030 mid-term objective:

40-50%

reduction in emissions across investment and lending portfolios by 2030¹

50%

reduction in emissions from internal operations by 2030¹

Supported by our 2025 targets²:

EUR >200bn

Sustainable Financing facilitation
2022-2025

90%

of exposure to large corporates in
climate-vulnerable sectors to be
covered by transition plans

80%

of top 200 emitters in NAM
portfolios to be aligned with the
Paris agreement or else subject to
active engagement to become
aligned

x2

Double
the share of net-zero-committed
AUM

At least 40%

representation of each gender at
the top three leadership levels³
combined

14 1) compared to 2019 baseline

2) Selection of our medium-term targets – [link](#) to full list of targets

3) Group Leadership Team (GLT), GLT-1 and GLT-2

Regelverkene krever ikke at selskaper skal være bærekraftige, men det kan:

- **Påvirke kostnader**
- **Påvirke inntekter**
- **Påvirke rapportering og opplysningsplikter**

EUs taksonomi og internasjonale samarbeid og forpliktelser om klima og bærekraft er viktige drivere av det grønne skiftet. Hva innebærer disse samarbeidene, lovene og reguleringene for Norge?

2022

Redusere og førebyggje
klimagassutslepp

Klimatilpassing

Bærekraftig bruk og vern av
vassressursar og marine ressursar

Omstilling til ein sirkulær økonomi,
avfallsførebygging og attvinning

Førebygging og kontroll
av forureining

Verne om og restaurere
naturmangfold og økosystem

Prop. 208 LS

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinger (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Lov om offentliggjøring av
bærekraftsinformasjon i finanssektoren og
et rammeverk for bærekraftige investeringer
og samtykke til deltagelse i en beslutning
i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen
av forordning (EU) 2019/2088 og forordning
(EU) 2020/852

Renewable
Energy
Directive

ETS

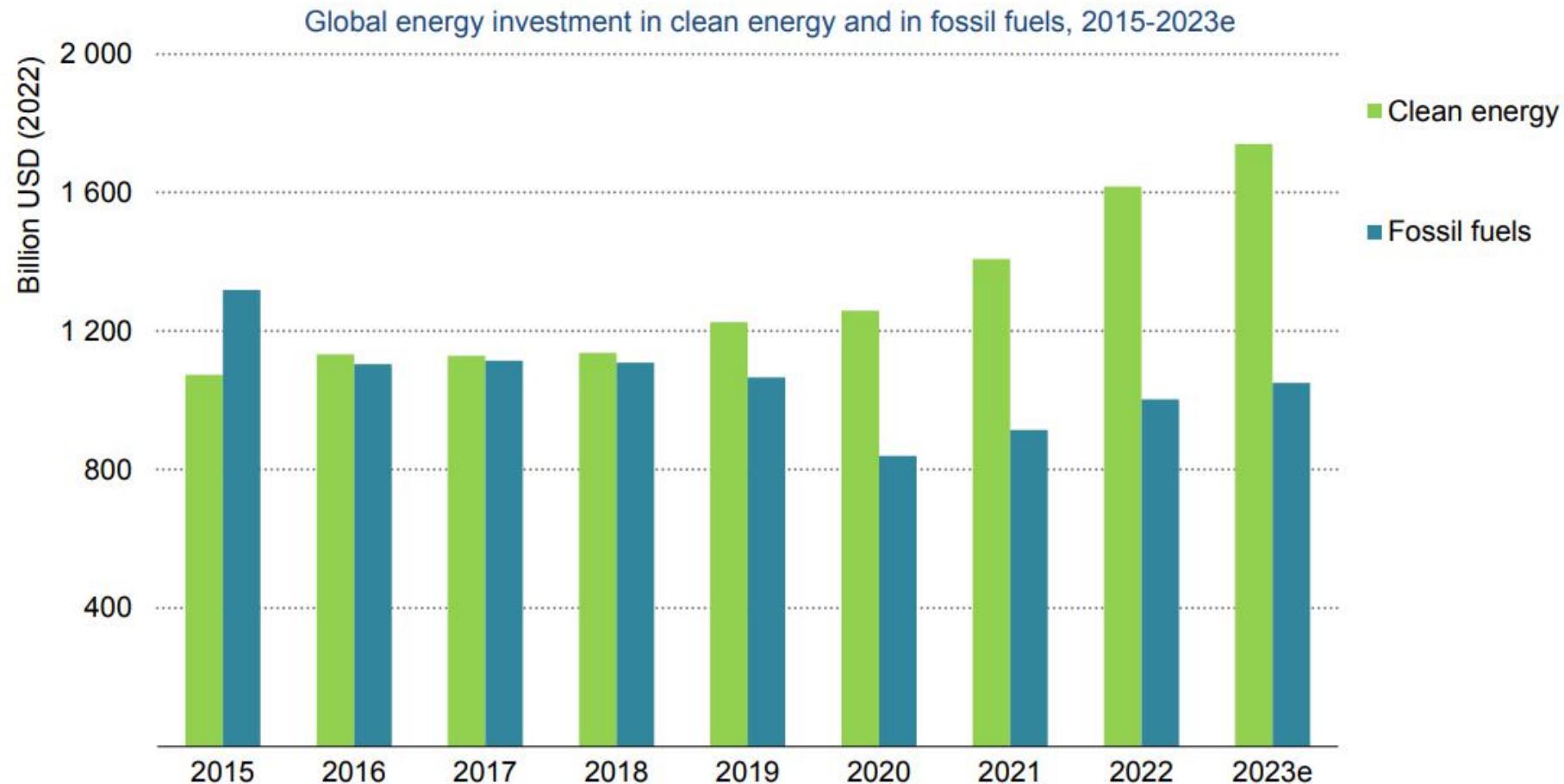
EU Nature
restoration
regulation

CBAM

ETD

Deforestra
-tion free
products

Oppsvinget etter Covid-19-pandemien og responsen på den globale energikrisen har gitt et stort løft i de globale investeringene i fornybar energi

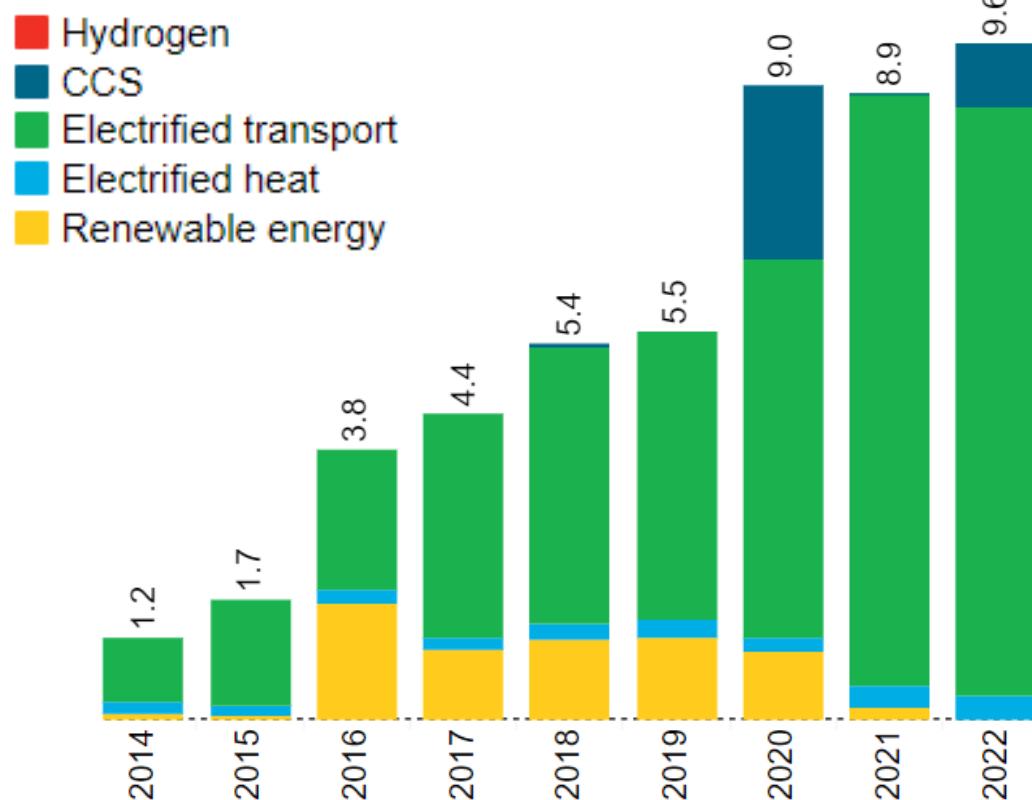
Note: 2023e = estimated values for 2023.

Kilde: IEA

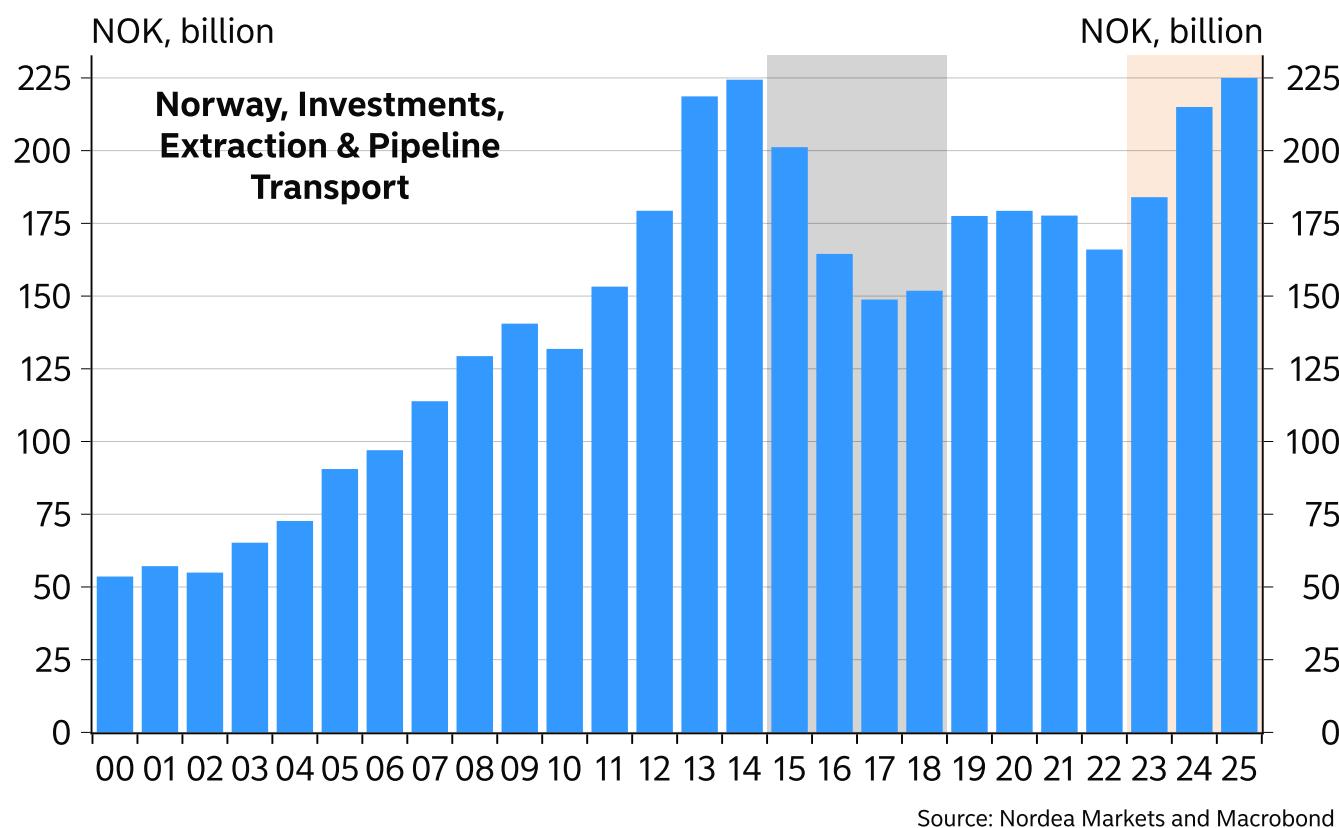
Er Norge på vei til å bli en fornybar stormakt?

Investeringer i energiomstillingen i Norge, i USD milliarder

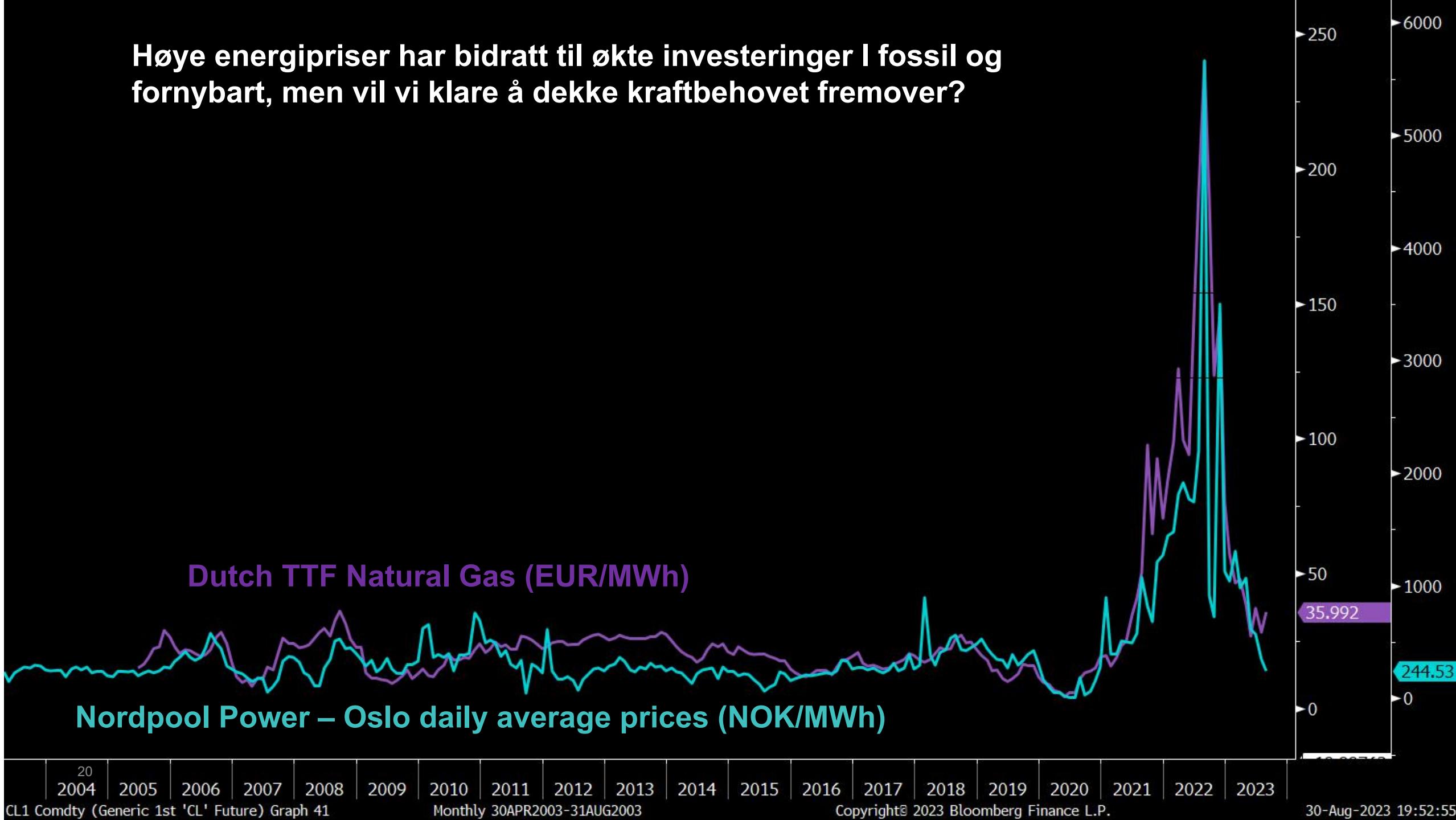
Kilde: BloombergNEF

Investeringer i olje og gass produksjon i Norge, i NOK milliarder

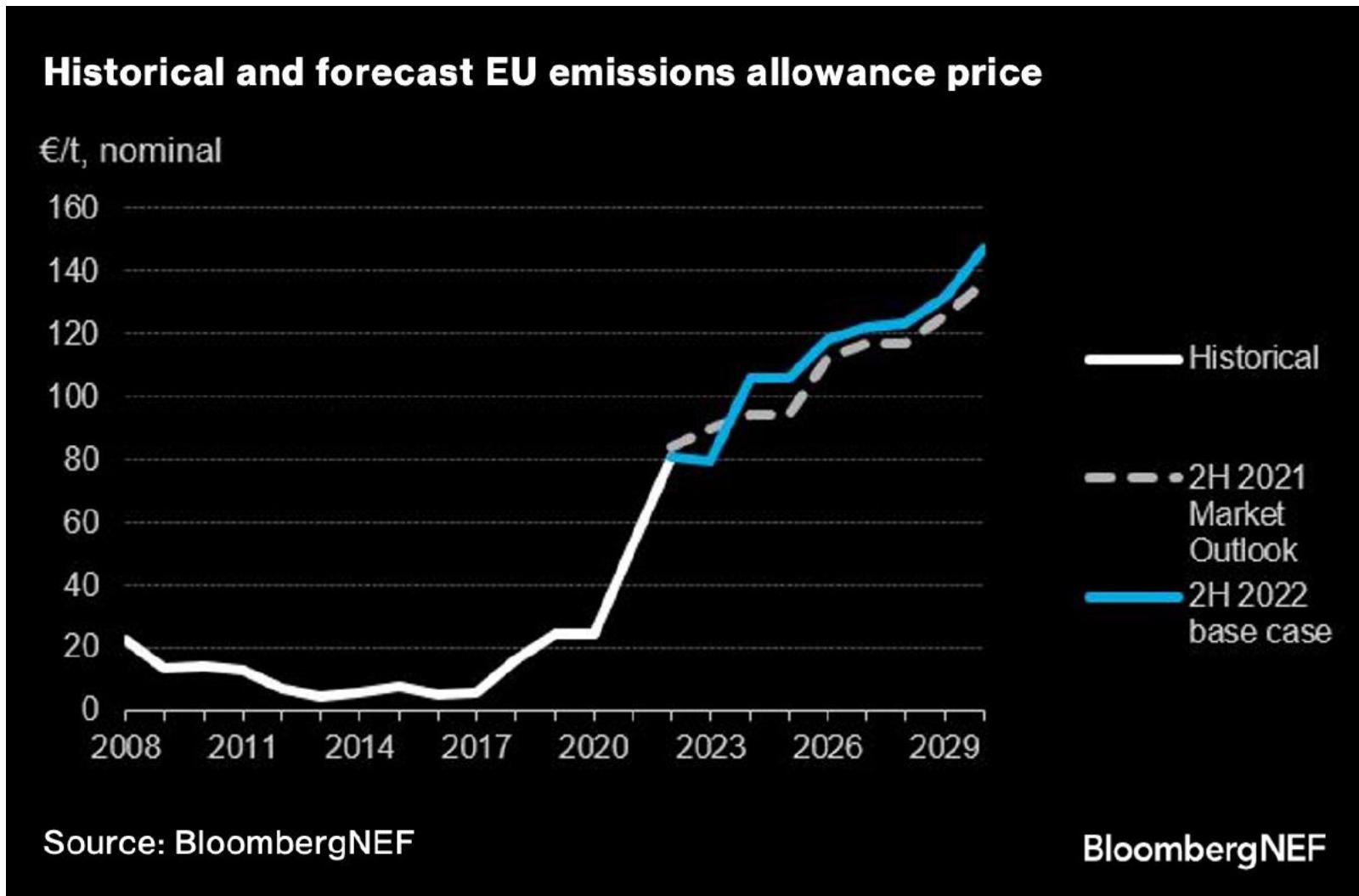

Source: Nordea Markets and Macrobond

Høye energipriser har bidratt til økte investeringer i fossil og fornybart, men vil vi klare å dekke kraftbehovet fremover?

**CO2 prising er et viktig verktøy for å kompensere for negative eksternaliteter
CO2-prisene overstiger 100 EUR/tonn innen 2024 ifølge Bloomberg**

Tre store trender innen bærekraft

Sosial bærekraft

Biodiversitet

Sirkulær
-økonomi

Sosial bærekraft: En bærekraftig verdikjede – hvor blir avfallet vårt av? Hvor kommer innsatsfaktorene fra? Hvem produserer dem og hvordan produseres de?

The Toxic Effects of Electronic Waste in Accra, Ghana

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven)

Prop. 150 L (2020-2021), Innst. 603 L (2020-2021), Lovvedtak 176 (2020-2021)

Source: Bloomberg

Nå skjerper regjeringen kravene for å ivareta klima- og miljøhensyn ved offentlige anskaffelser. Bruk av innkjøpsmakt kan bidra til omstilling

Historisk endring:

Nå skal klima og miljø vektes minst 30 % i offentlige anskaffelser

Pressemelding | Dato: 04.08.2023

Grønne tiltak: Vestre ønsker å styre Norge i en grønnere retning. Foto: Mattis Sandblad / VG

Skjerper klima- og miljøkravene i offentlige anskaffelser: – En marsjordre

Fra januar 2024 vil klima- og miljøkravene bli betydelig strengere, opplyser næringsminister Jan Christian Vestre.

Verdens naturavtale vil gi nye dimensjoner til forvaltning av arealer bade til land og tli havs

Regeringen åpner for E6 i naturreservat: – Skummelt for rettsvernet for naturen

– Dette er prinsipielt skummelt for rettsvernet for naturen, sier seniorforsker Jon Museth ved NINA, om at regjeringen åpner for ny E6 gjennom Lågendeltaet naturreservat.

I dette området skal den planlagte bru over Lågendeltaet naturreservat bygges. (Foto: Bernt Martin Tordhol)

- Minst 30 % av land og hav på jorden skal bevares innen 2030**
- 30 % av naturen som i dag er ødelagt skal restaureres innen 2030**

Kommunene må forebygge klimahendelser

Hyttefelt oversvømt for femte gang – ingen rett til naturskadeerstatning

Verken myndighetene eller forsikringsselskapene vil flomsikre hyttefeltet på Fåvang som står under vann for femte gang.

Bare de øverste hyttene i grenda unngikk å bli oversvømt av uværet Hans som feide over Østlandet i august. Foto: Bent Nordås

Har brukt 200 millioner kroner på flomsikring: – Fungerte nesten bedre enn vi kunne håpet på

Etter ekstremværet «Frida» i 2012 ble det brukt 200 millioner kroner på å flomsikring i Mjøndalen. Nå ber ordføreren i Drammen andre kommuner lære av dem.

Pumpestasjonen var ett av tiltakene som gjorde at Mjøndalen ikke ble oversvømt.

Det koster å forebygge – MEN det koster ENDA MER å vente

**Investeringsbehovet i vann og avløp øker – varsler
gebyrsjokk for norske husholdninger**

Det kommunale vann- og avløpsnettet må oppgraderes for 332 milliarder frem til 2040. Det kan det bety minst en dobling av dagens gebyrer for norske husholdninger.

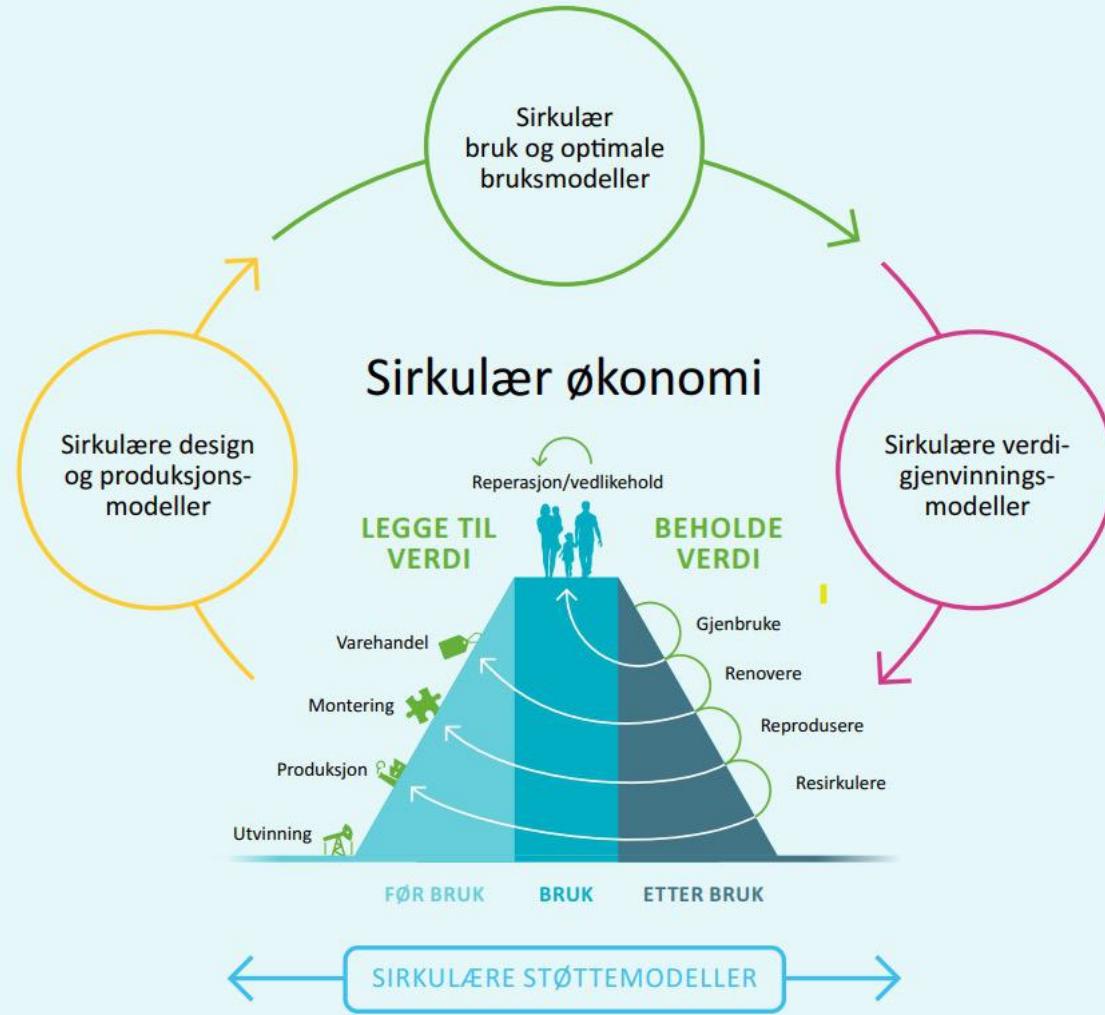
Kilde: Olimb rørfornying

**Det beste tiltaket man kan gjøre er å forebygge slik at skaden ikke oppstår,
sier Bente Sverdrup, bærekraftsansvarlig i Gjensidige.**

**16 000 tonn co2-utslipp etter ekstremværet
Hans**

– Det beste tiltaket man kan gjøre er å forebygge slik at skaden ikke oppstår, sier Bente Sverdrup, bærekraftsansvarlig i

Hvordan finne nye sirkulære løsninger for vannsystemet?

(Illustrasjonsfoto: Maria Sbytova / Shutterstock / NTB scanpix)

Nye avløpssystemer sparar vann og resirkulerer næring

Dagens toalettlösningar bruker enormt med vann samtidig som viktige næringsstoffer fjernes fra det naturlige kretsløpet i stedet for å bli utnyttet til gjødsling. Men løsninger er på vei. Blant annet til en boligblokk i Fredrikstad.

Vi må ikke bare spare på vannet, vi må bruke det på nytt

Er det trygt å bruke renset avløpsvann til vanning av gress og grønnsaker? Mye tyder på det.

For å sikre rent vann, mat og gode levevilkår for alle, må vi utnytte verdens vannressurser bedre. Renset avløpsvann kan brukes til å vanne både parker og avlinger. Foto: Colourbox

Thank you!

Thina Margrethe Saltvedt (Ph. D.)

Chief Analyst

thina.margrethe.saltvedt@nordea.com

Mobile : +4790634075

Twitter: @ThinaSaltvedt

Nordea Markets is the commercial name for Nordea's international capital markets operation.

The information provided herein is intended for background information only and for the sole use of the intended recipient. The views and other information provided herein are the current views of Nordea Markets as of the date of this document and are subject to change without notice. This notice is not an exhaustive description of the described product or the risks related to it, and it should not be relied on as such, nor is it a substitute for the judgement of the recipient.

The information provided herein is not intended to constitute and does not constitute investment advice nor is the information intended as an offer or solicitation for the purchase or sale of any financial instrument. The information contained herein has no regard to the specific investment objectives, the financial situation or particular needs of any particular recipient. Relevant and specific professional advice should always be obtained before making any investment or credit decision. It is important to note that past performance is not indicative of future results.

Nordea Markets is not and does not purport to be an adviser as to legal, taxation, accounting or regulatory matters in any jurisdiction.